

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Аудит як своєрідний вид контрольно-господарської діяльності у світовій економічній сфері сформувався багато років тому. Його поява обумовлена передачею власниками підприємств функцій управління підприємствами найманим спеціалістам. З плином часу почали зароджуватися акціонерні товариства, інші організаційні формування з колективною формою власності.

У їх засновників і керівників, виходячи з фінансово-економічних інтересів, виникла потреба зовнішньої об'єктивної оцінки звітності стосовно стану господарювання як результату діяльності керівників, правління компанії тощо. Із розвитком й ускладненням суспільно-виробничих відносин, системи управління виробництвом і підприємствами в цілому виникла потреба у фахівцях, що могли б кваліфіковано дати оцінку фінансово-господарської діяльності підприємств. Тому аудитор почав займати усе більш вагоме місце у системі контролю, виконуючи функції незалежної зовнішньої перевірки.

Теоретичні дослідження з аудиту здійснено такими науковцями, як М. Т. Білуха, М. І. Боднар, Н. І. Дорош, Л. М. Кіндрацька, О. І. Кіреєв, О. А. Петрик, О. Ю. Редько, Н. П. Шульга та інші, які зробили суттєвий внесок у сферу розвитку традиційної вітчизняної науки, що стосується внутрішнього і зовнішнього аудиту та його адаптації до умов і особливостей аудиторської діяльності.

Кожна країна світу має свої особливості в системі організації аудиторської діяльності, які визначають сутність та призначення аудиту, умови його регламентації і регулювання, підходи до організації і проведення аудиторських перевірок та надання аудиторських послуг.

Державна концепція поширена в країнах континентальної Європи, таких як Франція, Німеччина, Польща, де аудит орієнтований, головним чином, на потреби державних органів як основних користувачів аудиторських висновків. У цих країнах аудиторська діяльність суворо регламентується державними органами влади, на які покладаються функції контролю за веденням аудиторської діяльності. У багатьох країнах Європи спостерігається високий рівень впливу держави при встановленні вимог щодо освіти та стажу роботи за

спеціальністю, які визначають можливість допуску претендентів до кваліфікаційних іспитів з аудиту.

У країнах з професійною концепцією регулювання аудиторської діяльності, зокрема в США, Великій Британії основним користувачем аудиторського висновку є треті особи - інвестори, кредитори, банки, страхові компанії, біржі. Організація, регулювання, контроль діяльності аудиторів здійснюється за цієї концепції професійними організаціями [2].

Базові принципи системи організації аудиторської діяльності залежать від рівня економічного розвитку, на якому знаходиться країна. Якщо оцінити ступінь державного втручання та контролю за функціонуванням суб'єктів аудиторської діяльності як високий, середній та низький, можна виділити відповідно три моделі організації та регулювання аудиторської діяльності: жорстку, змішану та м'яку.

Економічно розвинутим країнам в більшій мірі притаманна м'яка модель організації аудиторської діяльності. Постіндустріальним країнам та країнам, які знаходяться на початкових етапах економічного розвитку, притаманні жорстка та змішана моделі. Дослідження особливостей побудови регламентаційних структур аудиторської діяльності країн світу дозволяє здійснити умовний розподіл країн за типом моделі організації і регулювання аудиторської діяльності (рис. 1).

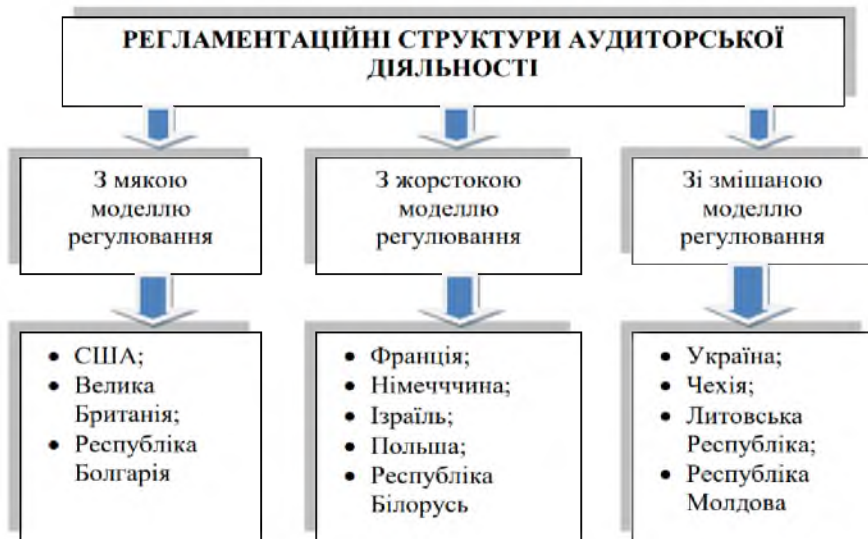

Рис. 1. Розподіл країн світу за типом моделі організації і регулювання аудиторської діяльності

В Данії аудиторів призначають акціонери на щорічних загальних зборах. Вони мають право надавати професійні послуги певній організації до наступних зборів. Обмежень на кількість призначень аудиторської фірми для проведення однієї організації не має.

У Швеції, основна мета аудиту є перевірка фінансової звітності підприємств, компаній, банків, організацій. Органами, які регулюють аудиторську діяльність та готують аудиторські кадри є:

- Комісія з аудиторської діяльності;
- Шведська спілка аудиторів.

У Франції, основна мета аудиту - це зовнішній фінансовий контроль достовірності фінансової звітності недержавного сектора економіки. Органами, які регулюють аудиторську діяльність та готують аудиторські кадри є:

- Національна палата ревізорів;
- Орден бухгалтерів-експертів.

Питання бухгалтерського обліку та звітності перебувають у віданні Міністерства фінансів, а аудиту - Міністерства юстиції. Аудит проводять бухгалтерські комісари, яких обирають на зборах акціонерів строком на 6 років. Після цього строк повноважень комісарів може бути продовжений, при чому кількість пролонгацій не обмежена [1].

У Великобританії, на відміну від інших країн ЄС, усі компанії Великобританії без винятку повинні надавати свої річні звіти для перевірки аудиторам. Основним законодавчим актом, який вимагає проведення аудиту у Великобританії, є Акт про компанії 1985 року. Аудитор призначається власниками компанії.

В Нідерландах, Закон про бухгалтерський облік і звітність 1970 року вимагає представлення «правдивої і достовірної думки», що відповідає 4-й Директиві ЄС. Для дотримання цього в записці-поясненні до бухгалтерської звітності повинна бути вказана вся додаткова інформація. Рекомендується також дотримуватися міжнародних принципів бухгалтерського обліку: безперервності діяльності, послідовного застосування облікової політики, тимчасової визначеності фактів господарської діяльності, обачності, пріоритету змісту над формою.

В Німеччині діяльність аудиторів чітко регламентується та контролюється. Органом контролю там виступає Інститут аудиторів, що має спеціалізовані комітети для врегулювання проблем, які виникають у сфері аудиту. При Аудиторській палаті Німеччини

створюються аудиторські суди, до компетенції яких входить накладання штрафів та інших адміністративних покарань за неякісне проведення перевірки, в разі необхідності такі суди можуть позбавити аудитора права здійснювати аудиторську діяльність [3]. В Німеччині виділяють два види контролю за професією аудитора. Це контроль за здійсненням професії аудитора, та безпосередньо контроль якості аудиторських послуг. Поширеним явищем в цій країні є страхування відповідальності аудиторів перед третіми особами. Відповідно до Німецького закону «Про аудиторську діяльність» таке страхування є обов'язковим у тому випадку, якщо максимальна професійна відповідальність становить 1 мільйон євро – для аудиту підприємств, що не є учасниками ринку капіталу та 4 мільйони євро – для аудиту підприємств, що є учасниками ринку капіталу. Досвід Німеччини у страхуванні відповідальності аудиторів є досить позитивним і було б доцільно впровадити таку практику і в нашій державі. Це дозволило б підвищити якість аудиторських послуг та убезпечити аудиторів від їхніх помилок [8].

Отже, аудит набув окремого інституту ринкової економіки до якого ставляться вимоги державного та міжнародного рівня та який має певні зобов'язання перед суспільством.

Література:

1. Адамик О.В. Аудит технічного забезпечення КСБО // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – С. 11-12
2. Адамик О.В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017
3. Аудиторська діяльність: особливості діяльності аудиторів в Україні та можливість залучення зарубіжного досвіду / Науковий блог : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/audytorskadiyalnistosoblyvosti-diyalnosti-audytoriv-v-ukrajini-ta-mozhlyvist-zaluchennya-zarubizhnoho-dosvi du/>
4. Аудиторська діяльність: особливості діяльності аудиторів в Україні та можливість залучення зарубіжного досвіду / Науковий блог : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/audytorskadiyalnistosoblyvosti-diyalnosti-audytoriv-v-ukrajini-ta-mozhlyvist-zaluchennya-zarubizhnoho-dosvi du/>
5. Бычкова С.М. Аудит: учеб. пособие / С.М. Бычкова, Е.Ю.

Итыгилова; под. ред. Я.В. Соколова. – М.: Магистр, 2011. – 463 с.

6. Гончарук С.М. Аудит : [навчально - методичний посібник] / Гончарук С.М., Долбнева Д.В. – Львів : Ліга - Прес, 2015. – 338 с.

7. Литвин З. Б. Економічна експертиза як функція попередження економічних злочинів / З. Б. Литвин // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – № 6 (12). – 2017. – С.118-122.

8. Литвин З.Б. Економічна експертиза як пріоритетна форма фінансового контролю на підприємствах. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» -2018.- 36-2 - С.123-128.

9. Михайленко О. Г. Зарубіжний досвід формування системи контролю якості аудиторських послуг / О. Г. Михайленко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2011. – Вип. 20(2). – С. 180-186. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20\(2\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20(2)_27)

10. Панасюк В., Саченко С. Оцінка діяльності підприємств готельного бізнесу // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі. – Матеріали VII Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. – Тернопіль, ТНТУ. – С. 88-91

11. Петрик О. А. Аудит у зарубіжних країнах: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. А. Петрик, М. Т. Сенченко; [За заг. ред. О. А. Петрик. – К.: КНЕУ, 2005. – 168 с.

12. Проблеми і перспективи розвитку статистики, аудиту та економічного аналізу: монографія; за ред. д.е.н., професора В.А.Дерія. - Тернопіль: Крок, 2016.- 362с.- (С.296-328).